

KAIS. KÖN. HOF

BIBLIOTHEK

55.210-B

Alt-

55210-B.

43. Nr. 478.

SZEGED VÁROSÁBAN

L É V Ő

ESZTENDŐ-SZÁMI

RÉGI FELÍRÁSNAK

MAGYARÁZATA.

JERNEY JÁNOS

ÁLTAL.

S Z E G E D E N,
Grün Orbán Örökösseinél.

1 8 2 9.

*Vix, aut nevis quidem ullum reperiri
potest opus, in quo non aliquid culpetur, ut
enim omnino perfecte et sine errato quidquam
facere difficile est, sic contra quoque, etiam
siquid recte factum fuerit, difficile est, in
imperitum pariter ac iniquum non incidere
Judicem.*

Socrates apud Xenaphontem.

Lib. II.

Imprimatur

Szegedini die 12-a Junii 1829.

Franciscus Xav. Gubiczer m.p.

Lycei, et Gymnasii Director Loc.
et Regius Librorum Censor.

M É L T Ó S Á G O S
BABARCZY IMRE

Ú R N A K,

ő CSÁSZÁRI KIRÁLYI APOSTOLI FELSÉGE'

TANÁCSOSÁNAK,

TEKÉNTETES NEMES CSONGRÁD VÁRMEGYE'

AL-ISPÁNYÁNAK,

A'

NEMZETI NYELV' ÉS CSÍNOSODÁS'

ELŐMOZDÍTÓJÁNAK,

ő

NAGYSÁGÁNAK;

LEGMÉLYEBB TISZTELETE'

ÖRÖK EMLÉKEZETÉUL

SZENTELI

A Z Í R Ó.

I. Táb.

II. Táb.

Mély lelkesedés fogja el az érzékeny vizsgálódót, midőn az ősz idő' valamelly mohosult maradványi tűnnek szemébe; — szent buzgóságra gerjed egyszer'smind, ha azokban a' régi világ' vallásosságának emlékeit látja fenállani. — Szemlélődése közt édes örömmel vegyes komolysággal ringatja képzeleteit a' vissza- emlékezés' bájoló karjain: mert az eránt, a' mi régi és jeles, köz érzemény szerént hajlandók vagyunk bámuló tisztelettel viseltetni. — Őseinknek szakadatlan nyomdoku példa jelei által bizonyára hívebb ragaszkodás, 's magasabb gondolkozás terjed el Hit-vallásunk

eránt a' késő maradvékban, De a' Haza' szeretetére is mintegy titkos erővel vonják szívünket Eldódeinknek Honnunkban emelt rendületlen karban lévő nagyságos művei.

Úgy hiszem, egy mélyen gondolkozó értelmes ember sem szemlélheti illetén érzelmek nélkül a' múlt kor' azon ritka maradványát, melly Sz. Kir. Szeged Városában találtatik. A' Város' alsó részében helyhezett Szent Ferencz' Rendét követő Szerzetes Atyák' ékes és gazdag Temploma ez. Első tekéntetre is több lefolyt Századoknak bélyege ötlík ki tisztés homlokáról. Roppant magossága, hosszának mintegy 33 ölre terjedése, belső készüllete, mesterséges boltozatai, 's benne lévő drága eszközök, — hatalmas kezek' bő adakozásait árulják el. — Építetésének ideje eránt különbféle véleményel voltak 's vagynak most is azok, kik a' Város' régi történetéből, és falain látszó esztendő-szám' felírásából ítélgettek: de tudtomra ez ideig mindenik a'nyira eltávozott a' valóságtól, hogy az e' részben lábra kapott hitelt a' kritika' szoros rendszabásai szerént legghibásabbnak lenni mondhatom,

Azon forró tisztelet és vonzódás, mellyel Szeged Városának minden rendü érdemes Lakosai eránt viseltetek; úgy szinte a'nak eleven érzése, hogy gyermek-időmben pár esztendei első neveltetésemet e' Városban nyerém, sőt mostani helyhezetemnél fogva az élés' bölcs használatából, 's társalkodás' örömeiből ugyan csak e'nek keblében nem kis részt veszek; — de leginkább a' tiszta ösméretekre való törekedés; elég indító ok gyanánt szolgáltatnak nékem a'ra: hogy ezen régiséget gondos szemekkel megvizsgálván, felírott esztendő - számát a' Deplomatikai Tudomány' alap törvényei szerént megvilágosítsam, egyszer'smind e' szent hajléknak építetési korát más történeti bizonyítványokkal is egybe-vetve, elhatározzam. —

Már hetven esztendőknél előtte F r i d r i c h O r b á n, a' Szent Ferencz' Rendén lévő 's Üdvezítőnkrol neveztetett Provincia béli Szerzeteseknek (mellyhez tartozik a' a' Szegedi Convent is) történetét leírván, midőn a' szóban forgó Templomról értekezését felhozná, mind a' két falain látszó esztendő - szám' 1103-dik évi jelentését, — mint köz értelmén épültet úgy adja elő kö-

vetkezendő soraiban: „A quo autem, aut quando fundata, per quem aedificata? nullum penitus hac de re scriptum invenitur, praeter quam quod in utroque latere ejus Ecclesiae, in lapidibus muro inpositis talismodi numerus excisus, seu sculptus legatur: 1103. quā autem millesimum centesimum tertium exprimi fere omnes interpretauntur.“ 1.) Ezen magyarázat' nyomán méne nagy hírű Análistákkal Pray György el és Katanicsicsal együtt Hazánk' dolgaiban igen jártas, Szeged Városának örökös dísze néhai Dugonics András egykoron Kir. Oktató; 2.) nem csuda tehát, hogy illyes tekéntetekre támaszkodva most is 1103-ik esztendőnek lenni tartja az uralkodó vélemény. — Hajlanék szinte ennen magam az e'dig világot látott rajzolások után valójában azt jelentőknek hinni a' számokat, még is olly óvás mellett, hogy azon kő

- 1.) *Historia Provinciae Hungariae Ordinis Minorum S. P. Francisci Strictioris observantiae etc. Cassoviae. 1759. fol. Part. II. pag. 12.*
- 2.) *Jeles Történetek. I. Könyv. Pest. 1794. 3. 112. lap. — II. Könyv. 1795. 248. lap.*

táblácskák nem a' kérdéses időben, hanem valamelly nevezetes történetnek emlékezetére sokkal későbbben vésettek és rakattak-be: a' minémü esetet megtörténhetőknek nem kétli a' régiség' ösmerője; — de minnek utánna figyelmetesebben megvizsgálván, az elől álló ábrázolás szerint N. Tisztelendő Pater Vilim Kostyánnak, a' Convent' érdemes és tudomány-hedvelő Guardianjának szíves készségü közre munkálásával legközelebb múlt esztendőben híven leis másoltam volna a' tárgyul vett számokat, — minden további tétovázás nélkül kimondani bátorkodom: hogy sem készítésök, sem jelentésök nem 1103-dik hanem négy Századdal későbbi, az az 1503-dik évre mutatnak. — Meggyőző okaim e' következendők:

Az Arabs számok eredeti képen napkeletről az Indusoktól származnak, honnand az Arabsok által hozattak Európába a' X-dik Század' végefelé; kiktől némellyek, különösen II-dik Incze Római Pápa befogadván, az úgy nevezett Római számok közé iktatá; elterjedésöket azomban a' XIII-ik, sőt némellyek szerint a' XIV-ik Századon túl vinni nem lehet. Megegyez-

nek általánfogva a' Diplomatikuskok, hogy először Spanyolországban jött divatba, midőn az Arabs bölcselkedés 's mathesis lábra kapott a' XIII-dik Században, és onnand szélyede XI-dik Alfonz' Kasztíliai és Leoni Király' Astronomiai Táblájával 1252-dik évben. A' Francziai Új Diplomatika' tudós írói, Sz. Benedek' Rendén lévő Sz. Móri Congregatio béli Szerzetes Atyák Tostain és Tassin, felül helyhezik ugyan XII-dik Századon az Árabs számok' használását, mindazonáltal 1245-dik esztendőnél régibb példányt mutatni nem tudnak. 3.) — Hazánkban nem találtatott még semminémű régiség, melly a' XIII-dik Századnál előbbi használását hitelesen bizonyítaná. A' minémű legrégibb felírások Arabs számmal a' Pécsi és Telegdi Templom falakon találtattak, XIV-dik Századból valók. Ókleveleinkben leginkább csak

- 3.) Neues Lehrgebäude der Diplomatik. übers. v. Ant. Rudolph, Erfurt, V. Th. §. 108, 111. 114, Tab. 60. — Vagynak, kik az Arabs számokat Kr. Sz. E. 577. eszt. Európaiak által már üsmértetteknek tartják. L. Mancini Ant. De Diplom. matibus pag. 125. in Compend. Polit. Liter. Notitia, Part. II. Posen, 1779. 8.

a' XV-ik Században kezdetek használtatni.
 4.) — Ha tehát állana az 1103-dik eszt. magyarázat, legrégibb lenne a' Szegedi felírás mind ez ideig Hazánkban találtattak között, a' Pécsi régi Templomét pedig két századdal meghaladná; mi több? egész Európának tudományos ritkaságai közt maga nemében legelső helyet foglalna, a' mit józan gondolkodás szerint feltenni nem lehet: minekutánna Hazánkban több jeles épület-maradványok vagynak fen a' XII., 's XIII-dik Századból, az idő beli Arabs számu felírásokkal mindazonáltal nem dicsekedhetnek; 's az egész régiségben pedig nagy gonddal keresve sem találhatni. —

Jól tudom Szeged Városának hajdan kori és már IV. Béla alatt virágzását; — jól tudom azt is, hogy III. Innocentius Pápa' némelly levele szerint már 1100-dik.

4.) Bézetés a' Diplomatikába. Pest, 1821, 8vo. I. Rész. 127. 's követ. lap. Conf. Tud. Gyűjtem. 1819. XII. köt. 94. lap. — A' mi Sz. István Kir. némelly pénzén látszó 1001. Eszt. számról mondatik, az még kellő hitelességre víve nincs,

ben Esperestséggel díszlett; 5.) de mind ezen régisége mellett az Alsó Városi Templomnak építetését alapos ok, és elegendő bizonyítás nélkül azon idő-szakaszra tenni a'nyi volna, mint a' józan Kritikának fátyláját, 's az által a' történeti igazságot láb-bal tapodni. — A' ki szemlélte nagyobb Városainkban, mint Posonyban, Budán, Kassán, 's több helyeken mái nap fen-álló Templomokat, és az építés-módnak öszve hasonlítása mellett figyelmetesen megnézte a' Szegedit is, könnyen meggyőződhet később időbeli kezek által lett alkottatásáról, mint a' millyen a' XII., XIII. XIV. Századokban építettek; tapasztalni fogja egyszer'smind a' XV. meg XVI-dik Században készültekkel Stylusának megegyezését.

Minekelőtte a' Szegedi számok' formáiból ítélnök, szükséges előre bocsátanom, hogy némelly Arabs számoknak, mellyekkel most élünk, formájok 's állások kezdetről fogva több ízben megváltoztak; ilyen nevezet szerint a' 2, 4, 5, 7, szám-jel,

5.) Fejér Georg. Codex Diplomaticus Hung. Tom. II. Budae. 1829. 8vo. pag. 356.

Ha már a' dologra térve, a' lerajzolt számoknak formáit nézzük, szembetűnőképen észre kell vennünk, hogy mind a' két Táblán (az 1-ső szám alatti Tábla északi, a' 2-dik déli oldalán látszó) a' rendben első szám-jel egyes ugyan, de a' második numerus tőle igen különbözik, és mind a' két Táblán a' 7-es szám-jelhez már többet, már kevesebbet hasonlít; következés képen vagy 2, vagy 4, vagy 5; mint-hogy 7-esről az idő-számolás' rendi szerént szó nem lehet. — Hogy 2-ös számot jelentsen, több okokra nézve gyaníthatnók, ha a' fentebb mondottak a' XIII-dik Század' elejére is kiterjesztve nem volnának: a' nál is inkább, mivel a' Francia Diplomatikusan szerént 7-es forma a' XIII-dik Században mái 2-ös helyett használtatott, és a' mostani 7-est azon időben úgy írták, mint a' megfordított V-t, t. i. A. De minekutánna tudva vagyunk, hogy egyenes foku 7-es forma jel 2-ös szám helyett ugyan azon Századból való, Honni régiségeinkben nem tapasztaltatott, de karimás fejü sem, a' minéműt rendben 2-dik szám áb-

rázol, — kettősnek venni nem lehet; 6.) úgy szinte 3-as, vagy 4-es számnak sem, minthogy ezen szám-jelek mindenkor tulajdon és más formájuk valának, nem mint a' Táblán lévőeknek másodika; 7.) Önként következik tehát, hogy ötös számnak kell lennie; a' mi is valamint az a'kori szokással, úgy több Hazai példákkal pontosan meg egyez. Megegyez azon idő' szokásával: nem ritkaság alkotmányokat, emlék eszközöket találni a' XV-dik Század' végéről, és XVI-ik elejéről, mellyeken az 5-ös szám 7, 4, és y formákkal jelentetik, valamint látható a' már említett Franczia Új Diplomatika IV. Rész. 60. Táb. — és Perger által kiadott Schwartner féle Diplom. Bévezetés' I. Táb. 7-dik száma alatt. — Azt, hogy Bécsben a' Császári könyves gyűjteményben, és Pesten a' Nemzeti Muzeumban lévő bőrhártyára írott könyvekben (Codexekben) ilyen formájú 5-ös szám-jeleket magam is szemléltem, elmellőzve : nagyobb meggyőződés' okáért szoros értelemben Hazai

6.) Tud. Gyűjtem. I. c. pag. 96.

7.) Bévezetés a' Diplom. I. Táb. 7. szám; és Tud. Gyűjt. I. c.

példákat hozok fel. Többeket elhalgatván, a' Nagy Rőczei harangon Gömör Várme-gyében bizonyos írás végén +706. eszten-dő-szám olvastatik; szinte Gömör Várme-gyében helyheztetett Vesveresi harangon +897; a' Debreczeni harangon +887. — mellyek hogy nem egyebet, mint 1506, 1405, 1485-dik esztendő-t jelentenek, csal-hatatlanúl be vagon bizonyítva. 8.)

Hogy Táblánkon az első szám derékban és felül ponttal ékesítetett, és hogy a' rend-ben második számnak felső karimája egyik Táblán nagyobb: azt az a'kori ízlésnek, 's a' metsző kényének kell tulajdonítani.— Végre a' harmadik szám-jel' vagy is zerus-nak 2-dik Táblácskán látható kissebb volta semmit sem változtat a' dolgon. Szabadsá-gában állott készítőjének nem csak a' hely' szűk volta miatt, mellyhen a' második szám' kiterjedőbb karimája végett szoríta-ta, hanem a' szokás' kelete szerint is úgy írnia. Majd csak nem ritkaság az öszve kö-tött számokban egyenlő nagyságu zerusra akadni azon időről, — mert mind írásban,

8.) Ungrisches Magazin. IV. Band. 2. Stück.
Preszburg. 1787. 8. pag. 205. et seq.

mind faragásban kissebbre formáltattak, és pedig vagy fölibe, vagy közepe' tájára a' többi numerusoknak. 9.)

Elegendőkép' felvilágosodik ezekből a' négy öszvetett számoknak nem más, mint 1503-dik eszt. jelentése; melly szerént emlék-kövünk' ideje II. Ulászló Kir. uralkodási korára esik, I. Mátyás Kir. halála után 13 évvel.

Támogatják e' Diplomatikai fejtegetésen kívül állításomat továbbá némelly nyomós hozzá-vetések, és történeti emlék-írá-sok' hitelt érdemlő bizonyosság tételei.

A' XVII-dik Század' elején Cardinalis és Esztergomi Érsek Pázmány Péter, állítja ugyan a' Szegedi Conventről, hogy 1301-dikben alapítatott, — ím' ezeket ír-ván: „Szegediense (Monasterium) S. Mariae ad Nives in Csanadiensi Dioecesi A. 1301. fundatum; quod cum a Turcis A. 1525. esset exustum, restauratum ab iisdem Turcis, ad instantiam Civium Szegediensium pro Sex Fratribus.“ 10.) — de

9.) Bézézetés a' Diplom. pag. 130.

10.) Acta et Decreta Synodi Dioecesanæ Strigoniensis Petri Pázmány, A. Eppi. Strigon. cele-

ezen állítás merő tévedésen épül, minek-
utánna kellőképen bebizonyította azt fen-
tebb érdeklett Fridrich Orbán, hogy ezen
Szerzet Bosniában 1339-ik évben vevé szár-
mazását, melyből az Üdvezítőnkrol ne-
veztetett Provincia Magyar Országra úgy
plántáltatott által; 11.) a' Szegedi Con-
vent pedig nem előbb eredett 1468-ik év-
nél. Fundálója volt Mátyás Király, ki is a'
Törökökkel folytatott hadakozásai, és köz-
bejött halála miatt, († 1490.) megindított
építési munkáját minthogy végre nem hajt-
hatá, a' Városi Polgároknak segedelmei
által jött csak tökéletességre 1501. eszt.
táján Agricola Kristófnak a' Provin-
cia' történetéről kéziratban hagyott 1675-ik
évi Jegyzete szerént. 12.) Melly írása Ag-
ricolának még hitelesebbé lesz Vadding'
1498-dik esztendőre tartozó illyetén sorai-
ból: In Hungaria duas sub hoc tempore

bratae Tyrnaviae A. 1629. In Indice II. de Reli-
giosis Ordinibus; — apud Péterffy Carol. Sacra
Concilia R. C. in Hung. celebr. Part. II. Poson.
1742. fol.

11.) Historia Ordinis. Part. I. pag. 1—74.

12.) Loc. cit. Part. II. pag. 11.

Domos aedificasse Fratres Observantes , unam sub S. Spiritus titulo , in Urbe Variadiensi , alteram in Oppido Szegediensi , Dioecesis Colocensis , mihi constat ex lite mota per PP. Conventuales.“ 13.) Bébizonyodik végre a' Convent' önnön Jegyzőkönyvének tartalmából. — Vagynak ugyan Óklevelek , mellyek hiteles tanúságot tesznek e' Szerzetbéli Atyáknak már 1405. és 1407-dik évben Szegeden létökről. Sz. Ferencz' két Rendét követők közt (Conventuales et Observantes) 1407-ikben történt egyesség' következésében költ óklevél mondja: „Item quod Claustra in Szegedino , et Varadino noviter pro Observantibus erecta , et constructa , eisdem Fratribus Observantibus libera , et salva in perpetuum maneant.“ 14.) De mind ezek nem azt mutatják-e , hogy Mátyás Kir. halála után mehetett tökéletességre a' Szerzetnek és Templomnak felállítása. — Nem szenved hát kétséget az a'kori fundáltatás , ha még hozzá gondoljuk azon nagy Királynak Szeged Városa eránt több ízben kimutatott

13.) Annales Eccles. Tom. XV. fol. 169. nro 42.

14.) Hist. Ord. I. c.

különös kegyelmeit. Tudják a' Szegediek ha nem mondom is , hogy azon Felség mennyi jókat árasztta reájok vagy csak az 1462. 1469. 1473. esztendőkből nyert Privilegialis Levelekben ; eleven tanúja az 1459-iki e' Városban tartatott Ország Gyűlés, és más alkalommal 1458. 1462. 1478-ikban Felséges személyének ott léte. Illyetén jó tetemények között fundálhatta-e más mint ő a' roppant 's költséges Templo-
mot? — Épen azért tehát, mivel temérdek költségbe került, és mivel a' Szerzetnek Szegeden való megállapítása a' fenforgó Peres kérdésnek eldöntéséig bizonytalanságban 's függőben vala , Mátyásnak halála után nem egy hamar érhető tökéletességet, — megcsökkenvén egyszer'smind a' bőkezű Királynak adománya, pártoló segedelme ; így lőn tehát, hogy a' Lakosok magok hajtanák végre a' nagy munkát. Ha végre megtekéntjük e' Templom' boltozatának a'nyira mesterséges mint tetemes költséggel járó munkáltatását, könnyen meggyőzzetünk a'ról, hogy szakadatlan munkával is több esztendők kívántattak felkészültére.

Hitelre méltó kép elbeszéli Heltai Gáspár, ki I. Mátyás Kir. halála után mintegy 70 esztendőkkel írta Kronikáját,— mikép' az említett Király Szegeden létekor önnön Palástját az ottani Sz. Demeter' Templomának ajándékozta, így írván: „Mikoron egyszer Szegeden az Gyűlésben vala, és Szent Demeter' napján bément volna a' Nagy Misére, és látta volna, hogy nem igen jeles Kazula, a'vagy Mise mondó ruha volna a' Plébánoson a' Nagy Misén, mindjárust offerendára méne, és mikoron megkerülte volna Sz. Demeternek Oltárát, mindjárt levoná az ő felső ruháját és az Oltárra offerálá azt, hogy Sz. Demeternek Kazulát csináltatnának belőle. Betsülik vala pedig azt a' ruhát hatvanezer forintra. 15.) Már pedig tudatik az, hogy e' drága Palást temérdek igaz gyöngyeitől a' sanyaru időkben nagy részént megfosztatván, Casula formába véve mái napiglan nem a' Palánki, vagyis belső Városi Sz. Demeter,' hanem a' Barátok' Havi Bóldog Asszonyról neveztetett Templomának birtokában

15.) Magyar Kronika. (Kolozsvár. 1574.) 2-ik kiadás Győr. 1789. 8. II. Dar. 264. 1.

vagyon, és pedig minden emlékezetet felül haladó idők óta. Könnyen következtethetni tehát e'ből is, hogy azon Királyi öltözet nem más, mint Mátyásnak nyilván ki jelentett különös meghagyásából eredő Jussnál fogva háromlott. az Alsó Városi Templomra, a'nál is inkább, minthogy a' Convent eredeti képen ő általa fundáltatván, azt minden nyomon igyekezett gyarapítani. De egyszer'smind az is következik, hogy e' Szerzetes Atyáknak a'koriban olly ékes Templomuk nem volt, mellyben e' fényes öltözet alkalmaztathatóvá vált volna; 's így bizonyos ideig a' Sz. Demeter' Templománál őriztetett, míg amaz elkészüle. Heltai nem a'nyira a' Historia végett, mint Mátyás Kir. adakozó vóltának dicsőítésére adván elő a' fentebb kiírtam sorokat, környűl állásosan mindenekről világositást szerezni nem törekvék, mert Reformatus lévén, — céljára hihetőkép' egyebet elig ha tartott érdeklőnek.

Nem csekély próba gyanánt szolgál véleményem' további bizonyítására azon Török Privilegialis Levél, mellynek ereje szerint a' kérdés alatt lévő Templom' birtokában (bizonyára a' Reformatus Praetenden-

sek ellen) megerősítetnek a' Szegedi Barátok. E' Török nyelvű, 1545-dik eszt. költ, 's eredeti valójában a' Convent' Leveli közt találtató Bírói Itéletnek értelme következőn hangzik: „A' mi Bírói Itéletünk szerént adatik ezen Levél, hogy azon Templom, mellyben Barátok vagynak, mindenkor ő hozzájuk tartozandó volt. Tudják a' körül belől lévőek, hogy az ő birtokuk legyen, és hogy azt már Ötven három esztendőknél előtte birták, Bizonyságoké're az ő Vallásukon lévő férfiak: Rósa Ferencz, Balogh András, Horváth Márton, Valamint ezek más hét Tanúkkal adott hitők szerént bizonyították, hogy az övék volt legyen ezen Templom, Itélő Székünk előtt a' mi nevűnkre bizonytságot tettek, és hogy mindenkor azokat illette. Melly tanúbizonytság szerént az ő kezeikbe adjuk ezen Levelét a'nak valóságára, hogy ez nem legyen hamisság; és azért adjuk ezen Levelét, hogy minden villongás elhárítasson; és a' ki ezt tudni akarja, e'ben legyen a' bizonyítvány. Költ Szegeden. 1545. — Kadı Abdram előtt; — Sabi előtt; — Mussa előtt; — Achmet előtt; — Mehemet Musztafa' fia mint Tolmács előtt. (P. H.) (P. H.)

(P. H.) — Minthogy a' Tanúk szerint 53 esztendei birtokosnak mondatik a' Szegedi Convent ezen Óklevélben, 1492-dik esztendőre ütne-ki a' Templom' felállítására; melly idő-szám valamint megegyeztető vitézséggel, úgy eléggé bizonyítja, hogy Mátyás Kir. alatt vevé. első alapítását, de virágzásra későbbben jutott, — mert csak ugyan e' Templomnak a' Conventnél régibb voltát senki sem tette még hihetővé. — Tiszta kútfőkből merítette minden bizonyal Spangar András Jesuita is e'nek eredetéről való állítását, midőn 90 évek előtt, fejtegetésünkre igen illőleg im' ezeket írta: „Ugyan Mátyás Király még éltében Szegeden a' Nagy Szűznek nagy Templomot épít, mellyet is az ő királyi, sok drága kövekkel megrakott paludamentum, a'vagy palástyával megajándékozott.“ 16.)

Vagynak még hátra némelly czáfolandó ellenvetések, mellyeknek elhalgatása sok tekintetből nagy hézagot szülne magyarázatomban. — A'ról akarának engem meggyőzni egynehányan a' Convent' érdekes tagjai közül, hogy a' tárgyalt jelek Tö-

16.) Magyar Kronika, Kiadta Spangar András Kasán. 1738. 4. 53. 74. lap.

rök esztendő-számok lennének, és a' Török járom alatt tétettek falazatba. Okaikat így adják elő: Vagyon a' Convent' Leveles Tárában egy Török Documentum, mellynek tolmácsolt értelménél fogva megengedtetik a' Barátok' Conventjének, hogy tűz által megrongáltatott, 's majd ötven esztendeig rendes fedél nélkül álló Tempломát kijavíthassa, de ne nagyobbítsa; költ pedig ezen engedelém a' Hedzsranak 1003-ik évében, — a' midőn csakugyan kiegészítetvén, falazatába ezen esztendő-szám tétett örök emlékezet' okáért. — A' Hedzsra, vagy Mahomed' futása Keresztyén számolás szerint 622-dik esztendőben történvén, — következőleg ezen számból, ha a' Török Lunaris esztendőt hozzá vesszük, 1594. eszt. jönki, melly időben Szeged Városa Török iga alatt nyögven, — a' dolog' úgy történte könnyen hihetővé válik. — Ezen okoskodásra csak azt jegyzem-meg először; nehéz elhinni, hogy, minekutánna a' Convent ön maga hozván helyre Templomát, Mahomedanus szertartás szerint készítette volna az esztendő' felírását. Másodszor; feltéve, de meg nem engedve, hogy a' Török időben csináltattak a' két rendbéli,

de egyféle idő-szakra mutató Számok, — szükség képen meg kellene felelniök az 1003-dik esztendőnek; már pedig úgy magyarázni nem lehet, mert a' második szám-jelt senki zerusnak nem nézi, különben hasonlítani kellene a' harmadik numerushoz. Továbbá: a' XVI-dik Század végéről, és XVII-dik elejéről sűrűn fenlévő számokkal megegyeznének, ela'nyira, hogy kétes magyarázatokba ereszkedni legkevesebb ok sem volna.

Vagynak a' Convent' érdemes tagjai között, kik im' ilyen nehézséggel állanak elő: — 1819-dik esztendőben egy Bolgár Országi Kalugyer fordulván meg a' Klastromban, ki midőn a' felírásokra figyelmetessé tétetett, habozás nélkül 1256-iknak lenni mondotta; hozzá adván, hogy régi Arabs számok légyenek. Illyes magyarázatát megerősíté következő 1820-dik esztendőben szinte Török Birodalombéli másik Kalugyer' akadozatlan való hasonlólagi olvasása. — Becsület a' két Kalugyernek; de ha bár megengedem is, hogy a'nyi esztendőnek nézték, — mindazonáltal olvasásaikat helyben nem hagyhatom alább következő okaimra nézve, ha csak Új Diplo-

matikai törvényt adó Mesterek gyanánt tömjénezní nem akarnám őket.

Az Indusoktól kölcsönözött régi számok kevés, vagy épen semmi változással mái napiglan használtatnak ugyancsak az Arabok és Törökök által, balról jobbra írva, Gondos figyelemre vévén pedig a' Tudós Férfiaktól világ elejébe bocsátott valóságos Arabs-Török számok szerint a' Halugyek' magyarázati esztendőjének, az az 1256-iknak íratása' módját, megtetszik, hogy ezen magyarázat semmi kép' meg nem állhat. — A' Napkeleti Nyelveknek közelbb múlt Században Nagy Mestere, néhai Kir. Tanácsos, és a' Cs. Udvari Könyvtár' fő Gondviselője Kollár Ádám által közre eresztett, úgy szinte Konstantinápolban kijött Török Grammatikában látható számjelek szerint az 1256-dik esztendő így íratik: ١٢٥٦. 17.) Hasonlítanak-e ezen nu-

- 17.) Francisci à Mesgnien Meninski, *Institutiones Linguae Turcicae, cum rudimentis parallelis LL. Arabicae et Persicae.* ed. alt. cur. Adam. Franc. Kollár. Vindob. T. I. 1756. 4. pag. 30. 75, 76, — *Grammaire Turque ou methode courte la Langue Turque, etc. a Constantinople. 1730.* in 4-o pag. 21. 22.

merusok , és mennyiben felírásunkhoz ? ítélje meg kiki. — Ha még is 1254, vagy 1653-diknak olvasták volna, — mely elsőbbi esztendő így formáltatik a' Törökök által: **۱۲۵۴**, ez utóbbi pedig következő jelekkel: **۱۶۵۳**; a'nyiban kezet fognék vélők, hogy az elsőbb rendbéli Török esztendő-számnak második és utolsó betűit, vagy is jeleit vissza felé fordítván, Táblácskáinkon lévő számokhoz némü némü képen hasonlónvá válik; vagy is, világosabban szólva: ha felírásunknak második és negyedik numerusa megfordítva képzeltetne, a'kor 1654-ik — maga valóságos helyezetében továbbá 1653-dik esztendő-számmá telne-ki; 's ezen esetben is az utolsó numerusnak félig megfordúlva 3__ formán kellene állani: de 1256-dikat akár mi erőlködéssel sem lehet kihúzni.

Kelletinél is hosszabb vitatásim után, reményilem, bizvást elhiheti már a' figyelmes olvasó, hogy a' kérdéses szám-felírás ezer ötszáz harmadik esztendőt jelentsen: midőn tudni illik a' Templom' építése béfejeztetvén, tökéletességre vitetett,

*

*

*

Leg alkalmasb helyen itélem ez úttal Szeged Városa' Czímeres Pecsétén lévő esztendő-számról véleményemet kinyilatkoztatni; — melly vélemény, ámbátor, mint az uralkodó hitel' ellenére szegezve lévő, és felette szokatlan, tudom, nem kevés megütközött fog találni: mind azon által rendületlen alapu bébizonyításomra a' Sphragistikai tudomány' paisa alatt mindenkor biztos védelemhez folyamodhatok. — Épen nem vélek azonban senkit Nemes Szeged Városa' buzgó Polgárai közül erántom olly igazságtalannak lenni, hogy vitatásomat szép hiedelmöktől bal-tekéntetek miatt való megfosztására erányzottnak gondolná: mint-hogy czélom egyedül a' tiszta igazságnak felfedezése.

Méltán erőre kapott Szeged Városának a'béli hitele, miként régi pecsét-nyomóján az 1200. esztendő-szám volna vésve, minekutánna a' Felséges Kir. Cancellariának őn elősmérése, és azon elősmérésen gyökerezett Diplomatikai fő tekintet czáfolatlan állapotba, 's minden kétségen felül helyhezé e' kérdést. — VI. Károl Császár

és Magyar Király alatt Szeged Városa' részére 1719-dik esztendőben készült kegyes Privilegium' értelmē szerént tudni illik, 'minekutánna e' Város régi szabadságaihoz képest az 1715-dik eszt. Törvény által újra Királyi Városok' sorába emeltetett volna, 18.) hajdani Czímerét megerősítve nyilván elősméri az ajándékozó Fejedelem, mimódon a' Szegedi Polgárok az ő eredeti pecsét-nyomójokat, melly a' mostoha idők' viszontagságai által régebben elveszván, 1704-dikben a' Halászkok Tisza vizéből fogtanak ki, — előmutattak, 's minthogy azon pecsét-nyomón a' K. Privilegialis Levélben leírt Czímer, és következendő körül-írás: „Sigillum Regiae Civitatis Szegediensis. A. 1200.“ Szembetűnőképen látszatott, — királyi hatalmával újra is adja, ajándékozza ugyan azon Vá-

18.) „Annunte benigne Sua Majestate; Status et Ordines Civitatem Szeged, Jure Postliminii, ad Statum Liberae ac Regiae Civitatis (quo et olin, ex Vi Legum, et Privilegiorum, per Altememoratum Divum olim Imperatorem, et Regem Josephum confirmatorum, gavisá dignoscitur) iterato reassumendam decernunt.“ Vid. Decr. Caroli VI. R. de A. 1715. Art. 107. In Corp. Juris Hungar.

ros' törvényes használatára 's véle-élésére e' régi Czímert. A' Privilegium' saját szavai így hangzanak: „Quo vero perpetuum, et celebrius hujus Nostrae Benignitatis et Clementiae, erga praefatam Civitatem Nostram declaratae exstet Documentum, eademque pleniore beneficio decorata, clarius in oculos incurrat Hominum, Antiqua Armorum ejusdem, quibus ante hac dudum a Divis olim Hungariae Regibus condecorata ac nobilitata, ac iisdem ab A-o 1200. usa fuit Insignia, quae quidem injuria, et vicissitudinibus superiorum temporum ab iisdem fatali, quocunque modo, deperdita, recentius tamen in anno 1704. per Piscatores e fluvio Ticio, seu Tybisco, casu omnino fortuito et insperato retibus extracta, ad manus modernorum Civium et Hospitum Nostrorum reddita, ac coram Nobis in specie reproducta, attrita quamvis, verum effigiem cum una circumferentia, seu inscriptione: Sigillum Regiae Civitatis Szegediensis, et praenota-

tum annum clare repraesentantia, clementer approbavimus, ac in vicem ejusdem, velut vetustate temporis attriti, in conformitate ejusdem, Novum Sigillum effigiendi, et in hanc, uti sequitur, formam in posterum etiam futuris, ac perpetuis semper temporibus, ac usum Cerae Rubrae, in quavis Sigilli eorundem inpressione, benigne concessimus: Scutum videlicet Militare erectum bipartito divisum, in cujus dextra duo fluvii, Tybiscum et Marusium designantes, in caeruleo campo decurrere et defluere; in sinistra vero Scuti partibus dimidiata Aquila cum ala expansa, et pede deauratum Sceptrum ungvetenus tenente, in albo campo naturaliter depicta esse cernuntur: ac in circumferentia, seu circulo rotundo, ex viridi lauro constante, totam Scuti peripheriam ambiente, sequentia verba auro depicta: Sigillum Regiae Civitatis Szegediensis 1200 leguntur. Scuto demum incumbentem Galeam Militarem Clatratam, seu adapertam, Regio Diademate, unum candidum Agnum supra Coronam stantem, praeferente ornatam. A summitate vero seu cono Galeae Laci-

niis, seu Lemniscis, hinc candidis et rubris, illinc vero flavis, et caeruleis, ad Scuti extremitates se se placide diffundentibus, illudque ipsum decenter, ac venuste exornantibus.“ — Ezek így lévén, midőn az 1200. esztendő-számnak Szeged Városa' Pecsét-nyomóján találtatása ellen intézem bebizonyításaimat, távul sem akarom a' Kegyes Királyi Diplomának hitelességét, vagy ez imént kiírtam sorokat kétségbe hozni, mert az a' Felkérőknek előterjesztéséhez, és a' hivatal szerént szemlélőnek meggyőződéséhez mérve mindenkor sértetlen igazság marad: hanem csak oda szorítottam vitatásomat, hogy ezen Óklevélnek költekor fenforgó környülállások, és Diplomatikai tudományos ösméretek' keletben nemléte a' Felkérőket némű némű hibás véleményre vezetéek, mellynek leendő felvilágosítása Hazafiúi kötelesség szerént is e' jelen korra háromlott.

A' régi levelekben fenmaradt példányok után több rendbéli, 's jelessen hat idő-szakaszokban használt különb különbféle metszetű pecséteknek találtam nyomára, mellyekkel Szeged Városa' Elöljárói hivatalos foglalatosságaikban éltek.

I-ső, vagy is a' legrégibb: formájára nézve kerekded, nagysága egy ezüst tízesnyi; szélein körös körül ezen írás: SIGILLUM • MINUS • CIVITATIS • ZEGEDIEN. Karimáján belől Spanyol formájú Pais, melyet egy kiterjesztett szárnyu, fejével jobbra forduló Sas borít, olly formán, mint Sigmond Kir. 1380-diki, 1397-iki, 1430-iki, és Felesége' Borbála Királyné' 1431-diki, nem különben Ulászló Kir. 1506-diki pecséteiken látszik. 19.) A' Pais felett ezen esztendőszám: 1800. az az 1480. — Egyébberánt metszése, 's a' betűk' formáji rajta lévő esztendőről megnyugtató kezességet adnak. Vagy csak említenem elég, hogy más több Városok' példájára Szegednek ez kisebb pecsétje lévén, nagyobb formájú is vala a'koron dívatban, melly mindazonáltal ösméretlen előttem.

II-dik mintegy két ezüst forintos nagysággal bir. Czimere épen az, a' mi VI. Károl' Czímeres Levelének fentebb olvasható soraiban leíratik, — t. i. főtől alá

19.) Pray[Georg. Syntagma Historicum de Sigillis Regum et Reginar. Hung. Budae. 1805. 4-o Tab. X. Fig. 6. 7. Tab. XI. Fig. 2. 9. Tab. XIII. Fig. 4.

két egyenlő udvarra hasított Pais, melynek jobbik' részén két résutas lemenő rúd vagy kötélék; balján egy félig látszó Sas-keselű; felölről a' Sisakon nyugvó koronán egy Bárány; — olly különbséggel még is, hogy a' Sas nem Királyi-pálczát, hanem kétélű egyenes kardot tart körmei közt; a' két rúd közötti mezőben pedig egy Liliom is szemléltetik. Meg kell jegyeznünk itt, hogy a' Liliom az Andegávi Királyi Ház' Czimere lévén, Anna Királyné 1504-diki pecsétjén az egy fejű Sassal egyetemben szembetűnőleg előfordul, 20.) 's némelly Városok' pecsétjét már több, már kevesebb számmal ékesíti. — Kerületén következő írás olvasható: SIGILVM·REGIAE CIVITATIS·SEGEDIENSIS·A. 1500 az az 1500. A' Sisak feletti Bárány Szeged Városa' szomszédságában fekvő, 's most a' Kis Hún Kerülethez tartozó Dorosma szabad Helységnek hajdan időkben tulajdon Czimere lévén, hihetőkép' azért iktattatott e' Város' Czímerébe, minthogy a' régibb Századok alatt, (bizonyára 1500-dik körül, e' szóban forgó Czímer' meg

nyerése alkalmával) a'nak egy részét vagy is útszáját formálta 1720-dik és 1721-dik esztendőben vett hiteles Tanúvallások' világos értelme szerént. Nem én mondom, hanem ugyan azon hiteles Tanúk beszélik azt is, hogy a' Szegedi Vár' falában látszó kőbe faragott Bárány a' Törökök által fel-dúlt Dorosmai Templomból vitetvén, hely-heztetett oda, 21.) midőn tudniillik Szoliman Török Császár 1540-dikben a' Szegedi Várat építeté. 22.) — Míve olly ékes, hogy mái nap sem válna szégy nére akar melly ügyes metszőnek. Alsó felén keresztül egy húzást lehet tapasztalni, melly a' pecsétnyomó repedt, vagy igen mélyen kar-czolt voltára mutat,

21.) *Processus Tabularis Civitatis Szegediensis ut A. contra Ordinem Theutonicum ut I. ratione Terreni Dorosma et Sz. Mihál. An. 1725, suscitatus. Prod. Part. I. sub B. — Prod. Part. A. sub Nro. 21. Trans. auth.*

22.) *Istvánffy Nic. Historia Regni Hung. Lib. XVII. ad annum 1550. „ — in Urbe (Szegediensi) superiori anno arx latericii operis Solimani sumptibus aedificata erat.“ — Item: Lib. XVIII. ad an. 1552. V. ed. Colon. Agrip. 1724. fol. pag. 186. 194.*

III-dik majd csaknem olly nagyságu, mint egy ezüst' húszas; kerületén e' felírás vagyon: * SIGILLVM LIBERAE AC REGIAE CIVITATIS SEGEDIENSIS. Belső térén egy karimás szegletü Pais, a'ban egy jobbra fordult 's szárnyait felemelte Sas valamelly négy szegletes szekrényt, vagy hihetőkép várat ábrázoló figurán álva szemléltetik; a' Pais felett 1691. esztendőszám. Metszése csinos.

IV-dik a' II-ik szám alatt leírthoz hasonlít mind nagyságára, mind ábrázolatira. Körül írása im' ez: SIGILLVM · REGIAE · CIVITATIS · SEGEDIENSIS · A · 1719. Szép munkával készült.

V-dik monyoru (ovalis) · formában megy ki; egyébberánt nagysága majd nem az, a' mi a' III-dik szám alatt leírtté. Körös körül ez vagyon: SIGILLVM MINVS REGIAE CIVITATIS SZEGEDIENSIS. A' Czímer felett 1719-dik esztendő. Metszésének helyes volta az idő-kornak megfelel.

VI-dik végre, mellynek nagysága a' II-dik és IV-dik szám alattival megegyez. Ugyan azon Czimert 's illy körülírást visel: SIGILLVM LIBERAE REGIAEQUE CIVITATIS SEGEDIENSIS : 1200. Met-

szése mind a' betűkre, mind a' Czímer jelekre nézve igen ékes 's újabb időknek munkáját árulja-el. — E'nél keveskét nagyobb, de minden vonásokban hasonlító példányt is szemléltem némelly irományokon. — Ez előszámláltakon kívül lehettek több pecsét formák is divatban, mellyeket azomban látni szerencsém nem volt. Ha már ezen pecséteknek idő szerénti használatát szoros figyelembe vévén, VI. Károl többször idézett 1719-diki Privilegiumának értelmével egybevetjük, lehetetlen következendőkben meg nem állapodnunk:

a) Hogy Szeged Városának régibb Czimere csupán egy Saskeselüből állott, valamint 1480-iki pecsétén láthatni. E'nek eredetét ha fellebb nem is, legalább Sigmond Cs. és Kir. (ur. 1387.—1437.) idejére vagy csak azon okból méltán felvihetjük, hogy a' 'Czimerek' osztogatásában határtalankegyelmű Sigmondnak önnön Czimere is egyfejű Sas vala; azt pedig tudjuk, hogy némelly Kir. Városok a' Magyar Királyok' Czímerét viselék pecséteiken; de különben mind ő, mind Felesége Borbála Királyné több rendbéli Szabadság Levelekkel gyarapították e' Várost.

b) Hogy Ulászló Kir. által 1500-dikban Czimere megbővítetvén, a' Sashoz a' Tisza és Maros Folyamoknak jele, — egy Liliom, — nem különben Bárány járultnak. Illyes Pecséttel éle bizonyára mind az ideig, míg a' Mohácsi gyászos ütközet után Török kézre jutván, gyakori vér-zivatarok közt hányatott az idő beli Történetírók', különösen Istvánffy elbeszélése szerint. 23.) melly ínségek' rengetegében, hogy ezen Pecsétnyomója elveszett, tagadhatatlan; mert

c) már 1691-dikben nem az 1500-diki megbővített Czimer, hanem a' régiebbel, vagyis magános Sassal élt; míg végre VI. Károl Kir. sokszor említett Diplomája' értelménél fogva az elveszett Pecsétnyomó 1704-dikben megtaláltatván, az, megerősítés végett 1719-dikben Ő Felségének bemutatott. — Minthogy azonban két egész Századoknak elforgása a' megtalált pecsétnyomón látszó Czimer' eredetét mély feledékenységbe borítá; más részt: az 1500 esztendő-számban az 5-ös numerus régi 's ugyan az időbéli szokás ként lévén metsz-

vé, különben is mint rongált állapotun tetemes hibával 1200 esztendőnek könnyen olvasták az 1500 számot; így történt tehát, hogy legkisseb tévedés' gyanúja nélkül mint az új pecsét' kiadására való fő indító ok becsúszott a' Kir. Diplomába. Ha ezen Pecsétnyomónak, mellyet a' II-ik szám alatt pontosan leírtunk, munkáltatását nézzük, — erős meggyőződésbe jöhetünk újabb időbeli készülétéről; ha továbbá ízléses össze szerkesztetésü Czímer-jeleit, 's körülírását a' Pecsét Ösméret' Tudományának törvénye szerint megvizsgáljuk, 1200 esztendőről való lételet lehetetlennek fogjuk vallani; — részenként mindazonáltal fejtegetni vagy csak azért is feleslegesnek tartom, minthogy az 5-ös szám' formája minden Diplomatikust meggyőző állításomról, ide értvén egyszer'smind a' Templombéli számok végett előhordott okaimat. 24.)

24.) Már előttem T. Podhradczky Jo'sef Úr észre vette ugyan, hogy 1500 nak kell olvasni a' Pecsét' esztendő-számát (L. Tud. Gyűjt. 1827. XII. köt. 90. lap.) de fejtegetése enyimétől különböző szempontból eredvén, metsző hibájának tulajdonítja az 5-ös szám' 2-őse magyarázott formáját.

Minekutánna Szeged újra Kír. Város-
 sa születvén, Czimere is megerősített :
 felszabadulása jeléül újonnan készült Pe-
 csétére ugyancsak az 1719. eszt. számot
 vésette, valamint fentebb a' IV. és V. szám
 alatt láttuk ; de egyszer'smind az 1200-dik
 eszt. fenmarandandó emlékezetéért olly Pe-
 csétnyomót is metszetett, mellyen 1200.
 eszt. világosan szemlélhető, és ugyan ez,
 a' mi VI. szám alatt éréntve vagyon.

Az eltűnt Századok' hív Leánya a' Fe-
 ledés, — 's e'nek elválhatatlan Testvére a'
 Tudatlanság, olly tündéres homállyal bo-
 rítják sokszor a' legdicsőbb, legfelsége-
 sebb dolgokat, hogy a' fürkésző elme' szo-
 katlan öröklődéssel sem emelheti-fel a' vi-
 lágos ösméretek' derült egére, hacsak a'
 történetek' mohos sír-boltjában találtató 's
 már már elenyésző vezér-fáklyákat gondos
 fáradsággal össze keresvén, azoknak gyen-
 ge világánál a' setét homály' sűrű ködeit
 nem oszlatja. — Csudálhatjuk-e hát, hogy
 az emberi dolgok' illetén folyásában sok
 rég' múlt esetek elváltoztatott, vagy épen
 a' valósággal által ellenben eső alakban
 tűnnek-fel? — A' halandóknak e' köz sor-
 sa miatt számtalan balvélemények táplál-

tatnak az emberek' keblében, mellyek
 azon emlék-jeleket is, minéműek' biztos út-
 mutatásánál az Igazság' Templomába jut-
 hatnók, bizonytalanság' fátyolával burkol-
 ják, 's megátalkodva ferde ösméretökben,
 azt a' késő maradéknak valódi igazság gya-
 nánt adják által, Az aggott időnek 's mos-
 toha sorsnak illy borongó fellege takará-el
 Szeged' régi Pecsétének igaz történeti ös-
 mérését a' Városi méltó ivadék elől; — il-
 lyetén hányatások okozák a' hibás hitelt,
 's a'nak elterjedését. Midőn tehát gyenge
 tehetségemhez mért fejtegetésemet e' rész-
 ben köz ítélet alá bocsátom, nem egyébbe-
 re törekszem, mint a' tudományokban elő-
 re haladó Századunk' tartozása' lefizetésére,
 Magyar Hazafiúi kötelességem' tellyesítésé-
 re. Ne véljék azért Szeged Városának szor-
 galmas Polgárai, hogy voltánál regibbnek
 képzelt Pecsétöknek ezen megösmértetése
 által Eldődek' dicső híre legkissebb csor-
 bulást szenvedne, mert a' nélkül is számos
 Tanu-helyekre találni a' Hazai régiségek-
 ben hajdankori felemelkedettségéről, 's
 már a' XII-dik Században való virágzásáról.
 — 1199-dikben ott lévő Prépostságról már
 fentebb említést tettem, béfejezésül csak

a'nyit mondok, hogy II. András Kir. több rendbéli Óklevelei mint az Ország' Sólakó főbb helyéről úgy emlékeznek Szegedről ; nevezetesen Nemzeti Szabadságunk' 1222-dikben költ arany-pecsétes Levelének egyik Czikkelye ezeket tartja: „Sales in medio Regni non teneantur, nisi tantum in Zoloch, et in Scegved, et in Confiniis.“ 25.) Szóval, csak az tagadhatja Hazánk' Polgári alkotmányával majd egykoru voltát, ki a' Magyar Történetek' tág ösmérete nélkül szűkölködik.

E'nyivel a' józan tudományoknak 's hasznos ösméreteknek tartoztam ; — jóval több és talán nyomósabb okokat hordhattam volna fel állításim' támogatására, ha Szeged Városa T. N. Tanácsa, kemény záruk alatt haszon-vétel nélkül rejtező, és a' Köz Jusok' vitatására Városi Igazainak az idő és törvény által gyökeresített biztos állapotjánál fogva szükségtelen titku írásos emlékeit ovúlt régisége' becsülésének tekintetéből a' tudni vágyó világgal közlené. Mindenkinek méltó és igazságos óhaj-tása ez, minekutánna több Kir. Városaink

25.) Fejér. Codex Dipl. Hung. Tom. III. Vol. I. Budae. 1829. 8vo. pag. 377.

egykori vastag előitéleteikből kivetkezve, önnön dicsőségökre, és a' tudományok' gyarapítására Diplomatikai kincseiket az a'hoz értőknek kitárni, és nemes vetélkedéssel köz tudományra eresztetni nem csak hajlandók, hanem azoknak nyilvánosságítását magok is eszközlik. A'nál kívánatosb pedig Szeged Városának e' részben teendő sikeres intézete, minél erősebb hitellel tápláltatunk az eránt: hogy sok Századokra terjedő régisége miatt szükségképen számtalan olly becses és ritka írományok őriztetnek Levéltárában, mellyek Honni dolgaink' és történetünk' homályos részének felvilágosítására, hézagának kipótolására, nem kevés fény-súgárt bocsátanának. — Nékem, habár óhajtasom örökre tellyesedés nélkül maradna is, legfőbb jutalmam meglészen, ha Szeged Városa' régiségei eránt rövid értekezésemmel az e'félékben gyönyörködőket némü némü figyelemre gerjesztettem.

Österreichische Nationalbibliothek

